

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING

Nieuwsbrief Gooiland

Afdelingsnieuwsbrief 2015

nummer 5

18 oktober

In deze nieuwsbrief vindt u de volgende onderwerpen:

[Van de Bestuurstafel](#)

[Evenementen Kalender](#)

[Even Voorstellen](#)

[Bijeenkomst 18 november](#)

[AfdelingsLedenVergadering](#)

[10-Min Praatje: "de herkomst en betekenis van de naam Goedegebuure",
door dhr. J.P. Goedegebuure](#)

[Lezing "Uit het leven van Daniel van Stokkum \(1712-1755\) en Harmen
Hoogland \(ca 1686- v 1760\), het gebruik van bijzondere bronnen"
door dhr. G. Zanoli, **Streek Archief Gooi en Vechtstreek**](#)

[Verslag Afdelingsbijeenkomst, 23 september 2015](#)

[10-min Praatje, "Lijfrentebrieven" door W.J. van Grondelle](#)

[lezing "Computer Genealogie voor Dummy's", door Jaap de Rooij](#)

[Tips en Truiks](#)

[Veilige oplossingen voor slecht leesbare grafstenen](#)

[Ledenbestand](#)

Van de Bestuurstafel

De zomer is al weer ruim voorbij, en ik kan terug zien op productief gebruik van die tijd: het opzetten van een archiefje op zolder, een gedeelte van wat oudere familiecorrespondentie, foto's en dergelijke van ouders en grootouders (van vaderszijde). De eerste wenken en aanbevelingen hiervoor verkreeg ik uit het boekje van drs. E.P. Polak-de Booy, "Zorg voor het familie archief", Fibula-van Dishoek N.V., Bussum 1969. Ook de adviezen van het Streek Archief heb ik me ter harte genomen. De lezing van Hans van Felius ("Weg met de zoi") nog vers in het geheugen heb ik een data base in Excel (soort catalogus) opgezet om de plaats van de diverse documenten in het archiefje te definiëren en te kunnen terugvinden. Met de volgende stappen zijn ook vorderingen gemaakt: het vinden van geschikte archiefdiensten die verschillende reeksen documenten willen opnemen (en deels reeds opgenomen hebben). Ik heb goede moed dat ik een aanmerkelijk deel elders kan onderbrengen en dat m'n kinderen hier niet mee opgescheept zullen worden, althans ??.

In augustus werden wij benaderd door Eva Bleeker, student aan de universiteit van A'dam, met het verzoek of onze leden een enquête van haar wilden invullen. Ze volgt een Mastersstudie en werkt aan een scriptie over verschillen in benadering tussen genealogen en historici. Een flink aantal leden hebben de enquête ingevuld en tzt zullen we resultaten van de studie aan u kunnen melden.

De eerst volgende bijeenkomst is op 18 nov. Dan wordt de Najaars-Afdelingsledenvergadering gehouden, waarvan de agenda met toelichting in deze Nieuwsbrief is opgenomen. Aansluitend op dit formele gedeelte is er eerst een 10-Min Praatje door Joop Goedegebuure en vervolgens een boeiende lezing die door ons lid Sjors Zanoli gegeven zal worden.

Verder bevat deze Nieuwsbrief het verslag van het 10-Min Praatje over lijfrentebrieven dat door Willem-Jan van Grondelle gegeven werd op de bijeenkomst van 23 sep. Hij introduceert zich hieronder ook in het hoofdstuk "Even Voorstellen". Zijn verhaal was zo aantrekkelijk en inspirerend dat we graag ook bij volgende bijeenkomsten ruimte zullen inbouwen voor de 10-min praatjes: **Heeft u een onderwerpje?: Geef u op!** bij de secretaris@gooiland.ngv.nl. De presentie kwaliteit is helemaal niet kritisch; het kan ook gewoon een aardig praatje zijn over een boeiende voorouder, een opmerkelijke vondst, of ellendige vastloper etc.

Na het verhaal van Willem-Jan gaf Jaap de Rooij een zeer leerzaam overzicht over het gebruik van computers in genealogie, waarvan hier ook een uitgebreid verslag is opgenomen.

Tot slot introduceren we een hoofdstukje “tips en truuks” in genealogie; nu over een hulpmiddel om sterk verweerde grafstenen toch leesbaarder te maken. In hoeverre we een dergelijk hoofdstuk kunnen continueren hangt er ook vanaf of we kopij en suggesties van onze leden krijgen.

(Rob Tausk)

Evenementen Kalender

18 nov, 20:00 u Ledenvergadering en 10-min Praatje door Joop Goedegebuure gevolgd lezing door dhr. G. Zanoli, Streek Archief Gooi en Vechtstreek: “Uit het leven van Daniel van Stokkum (1712-1755) en Harmen Hoogland (ca 1686- v 1760), het gebruik van bijzondere bronnen”

16 jan, 13:45 u Nieuwjaarsbijeenkomst, 10-min praatje door Rob Tausk en Lezing over Erfgooiers door Anton Kos

Voor andere evenementen die wellicht voor u interessant zijn en die in omringende afdelingen (“de Regio”) gehouden worden, ga naar de NGV Gooiland website.

Even Voorstellen

Mijn naam is **Willem-Jan van Grondelle** (Zeist, 1948). Ik ben getrouwd met Els Vermij. Wij hebben twee kinderen en vijf kleinkinderen en wonen in Hilversum.

In mijn jeugd was ik al geïnteresseerd in familiegeschiedenis. Later heb ik die hobby weer opgepakt. Tussen 1985 en 1995 heb ik de genealogie van de familie Van Grondelle uitgezocht. Dat leidde o.a. tot het artikel ‘Het Historisch Kadaster als bron voor genealogisch onderzoek’ (Gens Nostra 50 (1995), blz. 146-158). Een uitgebreide genealogie Van Grondelle staat ook op mijn genealogische website

<http://genealogie.vangrondelle.com/>.

Mijn vrouw heeft ook haar familiegeschiedenis grondig uitgezocht. Zie

<http://vermij.net/genealogie/vermij/>

Genealogie is naar mijn idee veel meer dan het verzamelen van namen en data. Ik vind het vooral interessant om personen en families te beschrijven in het licht van hun tijd en de economische omstandigheden. Op mijn website treft u dan ook levensgeschiedenissen aan van enkele voorouders van mij.

Momenteel zijn mijn vrouw en ik bezig met een uitgebreid onderzoek naar ene Johannes van Grondelle, in de achttiende eeuw pruikenmaker en koopman in Rotterdam. Deze Johannes van Grondelle wekte onze belangstelling omdat wij in het Oud-Notarieel Archief van

Rotterdam ongeveer 400 akten aantreffen waar zijn naam in voorkomt. En dan denk je: Wie was dat? Wat deed die man voor zijn beroep? Waarom werd hij zo vaak in een acte genoemd? En zo ontstaat dan weer een boeiende genealogische speurtocht. We hebben in het afgelopen jaar veel bezoeken gebracht aan het Stadsarchief van Rotterdam en inmiddels hebben we een uitgebreid artikel in voorbereiding. Maar zo'n speurtocht levert vaak ook heel leuke wetenswaardigheden op. In ons geval bijvoorbeeld informatie over lijfrentebrieven in de achttiende eeuw, waarover ik op de 23 september bijeenkomst het een en ander heb verteld, zie verslag hieronder.

Bijeenkomst 18 november

Locatie: De Witte Kerk, Kon. Wilhelminalaan 15, Naarden. Voor de **bereikbaarheid** (zie de website van <http://www.wittekerknaarden.nl/bereikbaarheid.html>)

AfdelingsLedenVergadering

Agenda NGV-Afdelingsledenvergadering Gooiland

1. Opening, vaststellen en naar aanleiding van agenda
2. Mededelingen
3. Vaststellen Notulen Ledenvergadering van 28 maart 2015
4. Bestuursverkiezing
5. Verslag stand van zaken financiën en voorstel begroting 2016
6. Voorbereiding AV 28 nov 2015
7. Aanwijzing en mandatering afgevaardigde naar AV
8. Wat verder ter tafel komt en rondvraag
9. Datum volgende vergadering en locatie (Bijeenkomst 16 jan '16, ALV 13 april '16)
10. Sluiting

Ad 4. Voorzitter Hein vd Gun treedt statutair af, maar is herkiesbaar. Het bestuur ondersteunt zijn herbenoeming. Afgelopen mei trad ons bestuurslid en webmaster Dirk Past af. Sindsdien heeft Ronald Kok het webmasterschap vervuld en hij stelt zich nu ook beschikbaar voor lid van het Bestuur, dat zijn kandidatuur graag ondersteunt.

Er is dringend behoefte aan een uitbreiding van het bestuur en wij vragen u nadrukkelijk na te denken of u beschikbaar bent en zou willen meedoen in het bestuur. U kunt hiertoe natuurlijk ook contact opnemen met Hein vd Gun voorzitter@gooiland.ngv.nl tel. 06 13806805.

10-Min Praatje: “de herkomst en betekenis van de naam Goedegebuure”, door dhr. J.P. Goedegebuure

In dit praatje wordt ingegaan op de herkomst en betekenis van de naam Goedegebuure, de geografische locaties waar dragers van die naam te vinden waren/zijn, de speurtocht(en) naar een 2-tal lang onvindbaar gebleven voorvaderen en nog een enige bijzondere wetenswaardigheden.

Lezing “Uit het leven van Daniel van Stokkum (1712-1755) en Harmen Hoogland (ca 1686- v 1760), het gebruik van bijzondere bronnen” door dhr. G. Zanoli, Streek Archief Gooi en Vechtstreek

Samenvatting

Daniel van Stockum (1712-1755), gehuwd met Albertje Theunisdr. Roothart. Daniel komt voor in de Criminele Rol van de stad Naarden. In de vele bewaard gebleven getuigenverslagen wordt er een behoorlijk boekje over hem wordt opengedaan, van kleine diefstal tot aan de mislukte moordaanslag op de chirurgijn van Laren: Alexander Reuvekamp. Door die mislukking kreeg Daniel tenslotte de strop.

Harmen Hoogland (circa 1686, overleden voor 1760), gehuwd met Hilletjes Claesdr. Boelhouwer. De afkomst van Harmen is onbekend, mede door het ontbreken van gegevens uit de DTB boeken van Hilversum (die in 1766 letterlijk in vlammen opgingen), maakt het onderzoek naar zijn persoon het er niet makkelijk op. Toch is er via andere secundaire bronnen (oud rechterlijke archieven, criminele rol, en andere akten) veel interessant materiaal boven water gekomen, zoals de verklaring van Harmen dat hij werd betast en vervolgens tot 'sodomistische sonden' werd gedwongen.

Verlag Afdelingsbijeenkomst, 23 september 2015

De verwachtingen voor deze afdelingsbijeenkomst waren hooggespannen hetgeen onder andere bleek uit het hogere aantal bezoekers, we moesten stoelen bijzetten, maar het kon er allemaal in. En inderdaad de lezingen waren zeer boeiend en inspirerend, zowel het 10-Min Praatje van Willem Jan als de uitvoerige en soms diepgravende lezing van Jaap. We zullen trachten deze formule vast te houden voor volgende bijeenkomsten.

10-min Praatje, “Lijfrentebrieven” door W.J. van Grondelle

Een lijfrentebrief van 30 guldens 's jaers ten lijve van Maria Wijtings

Willem-Jan van Grondelle en Els Vermij

Bij ons onderzoek in het Stadsarchief van Rotterdam naar de handel en wandel van Johannes van Grondelle, Mr. Paruijkmaker en koopman in Rotterdam in de achttiende eeuw, stuiten wij op het fenomeen lijfrentebrief. In het Oud-Notarieel Archief troffen wij zowaar circa 400 akten aan waar de naam van deze Johannes in voorkomt. En één van die akten gaat over een lijfrentebrief. Op 14 augustus 1733 koopt Johannes van Grondelle van een kleindochter en erfgename van Willem Paets voor 300 gulden een lijfrentebrief van 30 guldens per jaar¹. Deze lijfrentebrief is ingegaan in 1709 en afgesloten op het leven van Maria Wijtings, destijds 14 jaar oud en - in 1733 - de echtgenote van Johannes. Dit wekte onze nieuwsgierigheid. Was hier een familierelatie met Paets? Hoe zat dit precies? Het was reden om ons te verdiepen in het fenomeen lijfrentebrief. Wellicht hebben andere genealogen iets aan onze bevindingen, vandaar dit korte artikeltje.

Sinds de middeleeuwen gaven steden - en later ook andere overheden - lijfrentebrieven uit om snel kapitaal te kunnen verkrijgen.² Dat hadden ze vaak nodig om de hoge kosten van oorlogsvoering te kunnen dekken. Een lijfrentebrief was een document waarvoor de koper een eenmalige koopsom betaalde, waarna hij jaarlijks een uitkering kreeg, zolang degene op wiens leven de lijfrente was afgesloten ('het lijf') leefde. Het bijzondere daarbij was dat de koper de lijfrente kon afsluiten op het leven van een willekeurig persoon. Bovendien was de hoogte van de jaarlijkse uitkering niet afhankelijk van de leeftijd van 'het lijf'. In de praktijk sloot men een lijfrentebrief vaak af op het leven van een gezond kind dat alle kinderziekten had overleefd. Daarmee probeerde de koper zich te verzekeren van een lange periode van uitkeringen, veelal tot na zijn eigen dood.

De lijfrente-uitkeringen stopten bij het overlijden van het 'lijf'. De koopsom werd dan niet afgelost. Hij verviel gewoon, dit in tegenstelling tot een zgn. losrente, een lening die bij overlijden wel werd afgelost. Omdat de koopsom bij overlijden niet werd afgelost, was de jaarlijkse uitkering hoger dan bij een losrente. De lijfrentebrief had voor welvarende burgers vooral het karakter van een aantrekkelijke belegging.

Al deze kenmerken zien we terug bij de lijfrentebrief die onze Johannes in 1733 kocht. We zien dat ene Willem Paets in 1709 een lijfrentebrief heeft aangeschaft, uitgegeven door de Generaliteit, op het lijf van Maria Wijtings, die op dat moment 14 jaar is. Maria Wijtings was een buurmeisje van Willem Paets. Ze woonde toen met haar ouders en de rest van het gezin aan de Botersloot in Rotterdam. Willem Paets overlijdt in 1715, dus al binnen zes jaar na aanschaf van de lijfrentebrief. Zijn erfgenamen erven deze lijfrentebrief. Vervolgens komt de lijfrentebrief via opnieuw een erfenis op 7 augustus 1733 in bezit van de kleinkinderen Anna, Willem Paulus en Barbara Maeshoek. En die willen hem wel verkopen.

Intussen is Maria Wijtings in 1721 getrouwd met Johannes van Grondelle, die de lijfrentebrief in 1733 blijkbaar graag van de erfgenamen koopt. En de overheid - i.c. de Generaliteit - blijft betalen. Voortaan krijgen Johannes van Grondelle en Maria Wijtings de jaarlijkse uitkering, tot het overlijden van Maria Wijtings in 1783 op 88-jarige leeftijd. Uiteindelijk leverde deze lijfrentebrief 74 jaar lang een uitkering van 30 gulden per jaar op oftewel 2.220 gulden voor een aankoopssom van 300 gulden³. In dit specifieke geval pakte het dus slecht uit voor de overheid.

En daarmee raken we nog een ander interessant aspect van lijfrentebrieven. Het feit dat men bij het vaststellen van de hoogte van de uitkering in die tijd nog geen rekening hield met statistische gegevens, zoals sterftetabellen, leidde in de praktijk tot een relatief hoge uitkering in verhouding tot de koopsom.⁴ Dat was zeer nadelig voor de overheid. Natuurlijk lag de gemiddelde leeftijd in die tijd een stuk lager dan de 88 jaar van Maria Wijtings. Maar toch kwamen overheden regelmatig in grote financiële problemen door de aangegane verplichtingen. Vandaar dat wetenschappers al in de zeventiende eeuw gingen rekenen aan een betere relatie tussen koopsom en jaarlijkse uitkering. Reeds in 1671 pleitte Johan de Witt, een van de bekende gebroeders De Witt, voor een herziening van het systeem. We kunnen hem daarom als een van de grondleggers van de actuariële wetenschap beschouwen. In de praktijk ging men echter nog enkele eeuwen door met het oude systeem waarbij geen rekening werd gehouden met leeftijd etc.. Pas in de negentiende eeuw

ontstonden verzekeringsmaatschappijen die zich op gedegen statistische gegevens baseerden. En daarmee verdwenen deze lijfrentebrieven van het toneel.

Ten slotte weer even terug naar de lijfrentebrief van Maria Wijtings. Hoe wist men bij de Generaliteit dat de jaarlijkse uitkering kon worden gestopt wegens overlijden van 'het lijf'? Dat werd - in dit geval - keurig gerapporteerd door de erfgenamen. In de financiële verantwoording over de afhandeling van de boedel van Maria Wijtings lezen we dat de executeurs-testamentair bij het kantoor van de Generaliteit dertien guldens en tien stuivers hebben ontvangen voor de resterende rente en een premie van één gulden en tien stuivers voor het inleveren van de lijfrentebrief.⁵ Blijkbaar moest men in die tijd de uitkering zelf komen (of laten) halen.

¹ Gemeentearchief Rotterdam, ONA 2723/571-573; Acte d.d. 14 augustus 1733; (voor notaris Jacob Bremer) Anna Maeshoek en haar echtgenoot Johan Drost, med. doctor, machtigen Hendrik van der Meij, makelaar alhier, om te compareeren voor de Ed. Agtb. Heeren Schepenen dezer stad en aldaer uijt den naem en van wegens hen Comparanten te cederen, transporter en in vollen vrijen eigendom over te dragen aen en ten behoeve van Monsr Johannes van Grondelle Mr. Paruijkmaker alhier een lijfrentebrief van dertigh guldens 's Jaers, ten lasten van de Generaliteit ten Naeme van Willem Paets, ten lijve van Maria Wijting (thans Huijsvrouw van de voorn: Monsr Joh: van Grondelle) oudt (op de constitutie) veertien jaeren, gebooren van Apolonia Appenbroek, van dato 1^e April 1709, Registratie fol. 963, met rente daerop verschenen sedert april 1733, welke lijfrentebrief Juffr: comparante en haeren Broeder en zuster Willem Paulus en Barbara Maeshoek aangekomen is, zoo als geinstitueerde dan als gesubstitueerde erfgenamen van derzelve Grootvader, de voorn: Willem Paets, en door de executeurs van zijnen testamente aen hun geextrad: en overgegeven en vervolgens aen de constituenten toe en aenbedeeld bij Scheijding gepasseert voor de Notaris Willem van Rijn en getuijgen alhier op den 7^e augustus 1733. Wijders te bekennen van de koop, cessie en transporte vandien ten volle voldaan en betaelt te zijn met een somma van driehondert guldens waarvoor dezelve lijfrentebrief is verkogt. Etc.

² Vorselen, L. van; Rechtvaardig en solidair pensioen; Kluwer 2008, pag. 58 e.v.

³ De som van 2.220 gulden is een grove berekening. Ook als men rekening houdt met een jaarlijkse rente (via de netto contante waardeberekening) pakte het in dit geval zeer nadelig uit voor de Generaliteit.

⁴ Hogendijk, J.; Lijfrentes in de zeventiende en achttiende eeuw; NAW 5/11 nr. 2 juni 2010.

⁵ Gemeentearchief Rotterdam, ONA 3422/1050-1100; Art 9: Wegens de afgestorven Lijfrentebrief van f 30:-: s Jaers, ten laste van de Generaliteit der Vereenigde Nederlanden ten Comptoire van denzelven Ontvanger Generael in s Hage, ten lijve van de overledene, in dato den 14 April 1709, Reg. No 563, in den voorsz. Inventaris Art. 10 gebracht, is bij de Rendanten ten gemelden Comptoire ontvangen over het laatste halfjaer renten daerop verschenen den 1 October 1783, zuiver en na aftrek van den 100^e penning f 13:10:- en voor premie op de overlevering van den gemelden brief f 1:10:- . Zijnde f 15:-:-

lezing "Computer Genealogie voor Dummy's", door Jaap de Rooij

Jaap de Rooij gaf een zeer goed overzicht van veel aspecten van het gebruik van computers en internet bij genealogie. In het bijzonder ging hij in op een drietal onderwerpen: 1) het zoeken naar bronnen, 2) zoeken naar resultaten (o.a. persoonsdata) en 3) een overzicht van de meest gebruikte programmatuur ([Klik hier](#)). Internet is uitermate handig (ja tegenwoordig onmisbaar) bij het zoeken naar "Primaire en Secundaire bronnen". De primaire bronnen bevatten de standaard gegevens over geboorte, huwelijk en overlijden, na ca 1814 zijn deze gegevens te vinden bij Burgerlijke stand en bevolkingsregisters, terwijl voor oudere gegevens DTB's (Doo-, Trouw- en Begraafboeken) geraadpleegd worden. Secundaire bronnen bevatten meer gegevens over het leven van de personen (notariële akten, gerechtelijk vonnissen etc.). Indien gegevens (data) van anderen overgenomen worden, dan dient men hier heel kritisch mee om te gaan, zijn er wel bronvermeldingen die controleerbaar zijn?, ook foute data worden met grote snelheid over het internet vermenigvuldigd. Jaap besprak een flink aantal van de gerenommeerde website voor zulke bronnen, met bijzondere aandacht voor WieWasWie <https://www.wiewaswie.nl/>, wat zit er nu in? en hoe kan je het handigst zoeken? De data base groeit snel en met name de toegankelijkheid van scans van de oorspronkelijke data is zeer waardevol. Vervolgens werd uitgebreid ingegaan op het zoeken naar akten: [www. Zoekakten.nl](http://zoekakten.nl) <http://zoekakten.nl>. Zeer populair zijn ook de Digitale Stamboom <http://www.digitalestamboom.nl> (voor Rotterdam, Delft, den Haag, Leiden en Eindhoven) en www.archieven.nl Bij deze laatste site gaat het vooral akten, maar o.a. ook informatie uit kranten. Het staat op de website van DE REE archiefsystemen, een flink aantal archieven hebben hier hun archiefsysteem in beheer. Geneaknowhow <http://www.geneaknowhow.net/> biedt een uitgebreide lijst van op internet beschikbare platforms, w.o. bijv. bewerkte bronnen, transcripties binnen de Benelux.

Er is ook een veelheid aan Websites met zoekmachines waar individuen hun stamboom resultaten melden, in het bijzonder ging Jaap in op Genealogie Online, het zoeken naar genealogische gegevens en bijv. scans van bidprentjes, en de stamboom site van NGV. Het zoeken naar stamboom gegevens op de NGV-site werd ook gedemonstreerd.

Vervolgens besprak Jaap een aantal van de populaire programma's die gebruikt worden om genealogische gegevens vast te leggen, te bewerken en te koppelen tot stambomen, waarbij natuurlijk onderscheid gemaakt moet worden tussen de diverse type computers en besturingssystemen. In het algemeen kunnen de opgeslagen en bewerkte gegevens in een specifiek programma overgezet worden naar een ander programma middels de standaard GedCom.

In de lezing werd nader ingegaan op het invoeren van persoons- en aktegegevens in verschillende programma's, met als voorbeelden het gebruik van ProGen, Aldfaer en natuurlijk ook GensdataPro van de NGV. Een heel handig instrument in GensdataPro is de mogelijkheid om informatie uit WieWasWie die direct door te sluizen. Er werd veel aandacht gegeven aan het op de juiste wijze vermelden van de bronnen.

Tot slot werden enkele mogelijkheden voor uitvoer van stamboom gegevens gedemonstreerd.

Tijdens de pauze demonstreerde Jaap de Kwartierstaten CD van de NGV (60 jaar jubileum) en belangstellenden kregen die CD mee.

Het moge duidelijk zijn dat de grote hoeveelheid informatie voor menigeen te veel was om werkelijk helemaal te doorgronden; de remedie is: bezoek verschillende websites en probeer het zelf!

Tips en Truiks

Veilige oplossingen voor slecht leesbare grafstenen

(ref. <http://www.ncgenweb.us/newhanover/cem1.html>)

Bij een bezoek aan een kerkhof kom je vast wel oude stenen tegen die door verwerking slecht leesbaar zijn. Er werden in het verleden alle mogelijke suggesties gedaan om dit op te lossen, zoals opschuren of uitkrassen, maar veel van de methoden, zelfs voorzichtig schuren met kalk, kan in feite schadelijk zijn voor de stenen. Ook het aanbrengen van bloem of scheercreme kan uiteindelijk schade toebrengen (kweekbodem voor bacteriën of aantastende chemicaliën). Deze technieken worden dan ook vaak verboden.

Geef de moed niet op. Een eenvoudige en succesvolle oplossing is het gebruik van aluminium folie. Hierbij druk je een stuk bij voorkeur dun en goedkoop aluminium folie tegen de steen, of wikkel de steen in. Als je de folie met plakband bevestigt, dan alleen het plakband op folie/folie en niet op de steen. Daarna duw je met gebruik van een zacht borsteltje (bijv. voor make-up) de folie voorzichtig tegen letteruitsnijdingen in het steen. Een voorbeeld van het resultaat is gegeven in "Find a Grave" gedenksteen voor Jane Goold <http://www.findagrave.com/cgi-bin/fg.cgi?page=gr&GRid=33059891>.

In sommige gevallen zijn de stenen niet echt sterk verweerd maar is de belichting onvoldoende: bij daglicht tussen de middag uitstekend leesbaar, maar bij schaduw helemaal niet. Hier kan het helpen een spiegel mee te nemen en zonlicht op de steen te kaatsen. Een heel effectieve manier kan zijn je fototoestel met flitser te gebruiken. Zorg dan voor schuine verlichting, dan worden de dieper gelegen delen van de letters goed verlicht maar steken de opstaande randen van het reliëf donkerder af.

Hieronder een voorbeeld afkomstig van Janine Adams en met haar toestemming overgenomen

<http://organizeyourfamilyhistory.com/reading-hard-read-gravestones/>

Grafsteen Mary Ann Price

Grafsteen Mary Ann Price in folie

Ledenbestand

Per 1 juli was het ledental van de afdeling Gooiland 259 leden waarvan 10 bijkomend.

Per 30 sept zijn er 262 leden, waarvan 10 bijkomend

Mutatie juli-september

Met leedwezen geven wij kennis van het overlijden van ons lid

Dhr M. de Jong, Laren NH, overleden 7-7-2015

We verwelkomen de volgende nieuwe leden:

Dhr A.G. van Dalen, Huizen

Dhr M. de Rijk, Australië

Dhr J.L. van den Berg, Bussum

Mw M. Seijnen, Weesp